

KIỂM TRA, ĐÁNH GIÁ KẾT QUẢ HỌC TẬP CỦA HỌC SINH CÁC TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG HUYỆN TRẦN VĂN THỜI: THỰC TRẠNG VÀ Ý KIẾN ĐỀ XUẤT

• Duyên Văn Hiền^(*), TS. Phạm Minh Giản^(**)

Tóm tắt

Kiểm tra, đánh giá là bộ phận không thể tách rời của quá trình dạy học. Thời gian qua, các trường trung học phổ thông huyện Trần Văn Thời, tỉnh Cà Mau đã có nhiều biện pháp để cải tiến hoạt động này. Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả tích cực, vẫn còn những hạn chế, bất cập. Trong bài viết này, chúng tôi đề cập đến vai trò của kiểm tra, đánh giá trong quá trình dạy học, nêu lên những hạn chế và đề xuất một số biện pháp để quản lý tốt hoạt động kiểm tra, đánh giá tại các trường trung học phổ thông huyện Trần Văn Thời.

Từ khoá: kiểm tra, đánh giá, trung học phổ thông, huyện Trần Văn Thời.

1. Mở đầu

Kiểm tra, đánh giá (KTĐG) kết quả học tập, rèn luyện của học sinh là một khâu quan trọng trong quá trình giáo dục. Kiểm tra và đánh giá là hai công việc, hai hoạt động được tiến hành theo trình tự và đan xen nhau nhằm khảo sát, xem xét cả định tính và định lượng kết quả học tập và rèn luyện của học sinh. KTĐG kết quả học tập là quá trình thu thập và xử lý thông tin từ hoạt động học tập của người học, so sánh với mục tiêu đề ra nhằm xác nhận kết quả học tập của người học sau một giai đoạn học tập và cung cấp thông tin phản hồi giúp cải thiện việc dạy và học. Đó là một bộ phận không thể tách rời của quá trình dạy học, có tác động đến việc thực hiện chương trình giáo dục, cách dạy và cách học.

“Giáo viên và hiệu trưởng nhà trường quan tâm đến nội dung trắc nghiệm, phân tích kết quả trắc nghiệm, từ đó điều chỉnh chương trình giáo dục và cách dạy cho phù hợp” [4].

Đổi mới việc KTĐG kết quả học tập là động lực thúc đẩy quá trình dạy và học, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục tại các nhà trường. Do đó, cần phải được tiến hành, quản lý một cách chặt chẽ, khoa học, phù hợp với thực tế khách quan và điều kiện thực tiễn của địa phương, đơn vị.

2. Thực trạng

Tỉnh Cà Mau hiện tại có 31 trường trung học phổ thông (THPT), riêng huyện Trần Văn Thời có 05 trường THPT (Trường THPT Trần Văn Thời, Trường THPT Huỳnh Phi Hùng, Trường THPT

Sông Đốc, Trường THPT Khánh Hưng và Trường THPT Võ Thị Hồng). Năm học 2014 - 2015, toàn huyện có 3.284 học sinh với 96 lớp học ở cả ba khối 10, 11 và 12.

Hiện nay, công tác KTĐG kết quả học tập của học sinh các trường THPT tỉnh Cà Mau nói chung và trên địa bàn huyện Trần Văn Thời nói riêng được thực hiện theo Thông tư số 58/2011/TT-BGDĐT ngày 12/12/2011 của Bộ Giáo dục và Đào tạo (GD&ĐT) ban hành quy chế đánh giá, xếp loại học sinh trung học cơ sở và học sinh THPT (sau đây gọi tắt là Thông tư 58).

Việc biên soạn đề kiểm tra thực hiện theo Công văn số 8773/BGDĐT-GDTrH ngày 30 tháng 12 năm 2010 của Bộ GD&ĐT về việc hướng dẫn biên soạn đề kiểm tra.

Theo Thông tư 58 quy định, các bài kiểm tra thường xuyên, định kì (bao gồm cả bài kiểm tra học kì) do giáo viên bộ môn thực hiện trên lớp theo thời khóa biểu. Trong thực tiễn, có những hạn chế, bất cập như sau:

Thứ nhất, một giáo viên dạy nhiều lớp vào những thời điểm khác nhau phải biên soạn nhiều đề kiểm tra. Với những bài kiểm tra thời lượng 15 phút, 45 phút phạm vi kiến thức trong một bài học hoặc một chương thì rất khó để biên soạn nhiều đề kiểm tra khác nhau. Nhưng nếu không biên soạn nhiều đề kiểm tra sẽ không đảm bảo công bằng giữa lớp kiểm tra trước với lớp kiểm tra sau. Đặc biệt là ở những bộ môn có từ 1 đến 2 tiết/tuần thì mỗi giáo viên phải dạy khoảng 10 lớp (chuẩn của giáo viên THPT theo quy định là 17 tiết/tuần), như vậy tính “bảo mật” của đề kiểm tra ở những lớp sau

^(*) Học viên cao học, Trường THPT Trần Văn Thời, tỉnh Cà Mau.

^(**) Trường Đại học Đồng Tháp.

không còn nữa (Ví dụ, năm học 2014 - 2015, tại Trường THPT Trần Văn Thời có 10 lớp 10, môn Địa lý có 01 giáo viên giảng dạy, theo phân phối chương trình học bộ môn, 10 lớp này có bài kiểm tra 15 phút, 45 phút cùng một thời điểm. Nếu mỗi buổi giáo viên cho kiểm tra 4 lớp thì 10 lớp này phải kiểm tra vào 3 buổi học khác nhau, như vậy giáo viên này phải ra ít nhất 3 bộ đề).

Thứ hai, giáo viên thường KTĐG soạn câu hỏi kiểm tra miệng, kiểm tra 15 phút, kiểm tra 1 tiết hoặc học kỳ phần lớn dựa trên kinh nghiệm. Giáo viên ra đề ít khi để ý đến cơ sở khoa học, tính quy chuẩn của việc thiết kế đề thi hay đề kiểm tra. Các đề kiểm tra chủ yếu là nhằm đánh giá việc nhớ, hiểu kiến thức, kỹ năng thực hành, ít chú ý đánh giá khả năng học sinh vận dụng kiến thức vào giải quyết các tình huống trong thực tiễn đời sống, ít chú ý đến việc đánh giá năng lực người học theo chuẩn mong đợi. Giáo viên chọn kiểu câu hỏi, cách thức ra đề KTĐG học sinh chủ yếu theo những đề mẫu, theo “sách”... mà ít khi để ý đến mục tiêu đo lường, đánh giá kỹ năng, đặc biệt là năng lực gì trong đó. Chính vì vậy, giáo viên thường sưu tầm một số đề “ung ý” trong sách giáo khoa hay sách tham khảo, trên cơ sở đó mô phỏng cách làm. Còn các kiến thức được tập huấn về thiết kế đề thi như thế nào cho khoa học, xây dựng bảng trọng số, viết ma trận đề kiểm tra ra sao... nhiều lúc còn mới lạ. Giáo viên không dùng nhiều thời gian để làm những việc đó, mặt khác họ cũng không được các cấp quản lý như Sở, Phòng, Ban giám hiệu, Tổ bộ môn hỗ trợ về thời gian, kinh phí, cũng như bồi dưỡng các kỹ thuật để họ biết cách xây dựng các đề kiểm tra, đề thi... theo một quy trình, dựa trên cơ sở khoa học đo lường và đánh giá (Chúng tôi đã tham khảo một số đề kiểm tra 15 phút, 45 phút tại 2 trường THPT Huỳnh Phi Hùng và THPT Trần Văn Thời, hầu hết giáo viên khi xây dựng đề kiểm tra chỉ viết nội dung câu hỏi mà không có ma trận về cơ cấu điểm ở từng đơn vị kiến thức, cấp độ yêu cầu: biết - thông hiểu - vận dụng. Như vậy, “độ khó” của đề kiểm tra hoàn toàn phụ thuộc vào cảm tính của giáo viên).

Thứ ba, đánh giá mà ít có thông tin phản hồi cho học sinh. Giáo viên chấm bài kiểm tra thường chỉ cho điểm hoặc chỉ phê “sai”, “lạc đề”... chưa giải thích được rõ cho học sinh biết tại sao sai, tại

sao lạc đề, sai như thế nào. Ví dụ, tại Trường THPT Trần Văn Thời, chúng tôi tham khảo các bài kiểm tra đã chấm xong ở bộ môn Toán, giáo viên thường chỉ phê là “sai” mà không có giải thích tại sao sai, môn Ngữ văn thì đa số bài kiểm tra giáo viên phê là “bài viết nghèo ý” hoặc “lạc đề”. Một số giáo viên khi chấm bài kiểm tra có sự phản hồi nhưng phản hồi không đủ, phản hồi tiêu cực, không mang tính khích lệ đối với học sinh. Ví dụ, giáo viên phê “câu trả”, “chậm tiến”... làm cho học sinh chán nản, tự ti, xấu hổ và không còn hứng thú học tập.

Thứ tư, sau mỗi bài kiểm tra, giáo viên thường chỉ quan tâm đến điểm số của học sinh để vào sổ điểm, xếp loại, đánh giá, chứ không nghĩ rằng cần phân tích, đánh giá chất lượng các đề kiểm tra để rút kinh nghiệm... đồng thời xem xét chúng giúp phát hiện những thiếu sót gì ở học sinh, để điều chỉnh hoạt động dạy và học. Nhiều giáo viên chỉ quan tâm KTĐG để có điểm, thực hiện yêu cầu theo quy chế... mà quên rằng KTĐG còn có nhiều chức năng khác.

Thứ năm, giữa các giáo viên dạy những lớp khác nhau trong cùng một khối có sự chênh lệch về mức độ yêu cầu khi biên soạn đề kiểm tra. Từ đó dẫn đến thiếu công bằng giữa học sinh ở các lớp trong cùng một trường học. Ví dụ, tại Trường THPT Trần Văn Thời, chúng tôi tham khảo đề kiểm tra 15 phút môn Toán khối 12 của 4 giáo viên dạy Toán thì mỗi đề có một cấu trúc khác nhau, số câu hỏi khác nhau và kết quả về điểm số cũng rất khác nhau. Các trường THPT trên cùng một địa bàn nhưng do nhiều nguyên nhân khách quan và chủ quan nên có những “chuẩn” đánh giá khác nhau. Một điều nghịch lý là có những trường chất lượng đầu vào lớp 10 khá thấp nhưng kết quả các năm học lớp 10, 11, 12 tỉ lệ học sinh có học lực trung bình trở lên rất cao, đặc biệt là ở khối 12. Từ năm học 2014 - 2015 đến nay, Bộ GD&ĐT đưa điểm trung bình các môn cả năm lớp 12 vào tính điểm xét tốt nghiệp thì kết quả học tập của khối 12 ở các trường càng tăng vọt. Một thực trạng là kết quả thi tốt nghiệp THPT (năm học 2014 - 2015 trở về trước) và thi THPT quốc gia có sự chênh lệch rất lớn với kết quả học tập ở lớp 12. Ví dụ, năm học 2014 - 2015, Trường THPT Trần Văn Thời có 276 học sinh khối 12, kết quả cuối năm học có 221 học sinh đạt điểm từ trung bình trở lên, trong đó gần

50% học sinh có điểm Toán khá, giỏi. Nhưng kết quả thi THPT quốc gia năm 2015 có gần 70% học sinh có điểm Toán dưới trung bình, đặc biệt là có gần 10% học sinh có điểm Toán từ 1,0 trở xuống). Điều này chứng tỏ cách đánh giá của các trường THPT trên địa bàn huyện Trần Văn Thời chưa sát với trình độ, năng lực của học sinh.

Những hạn chế, bất cập nêu trên đã ảnh hưởng không tốt đến quá trình nâng cao chất lượng giáo dục ở các nhà trường. Đánh giá không đúng thực trạng thì không thể xây dựng được kế hoạch dạy và học phù hợp với tình hình thực tế; đối với học sinh thì không biết được năng lực thực sự của mình để có hướng phấn đấu vươn lên.

3. Ý kiến đề xuất

Để khắc phục những hạn chế, bất cập trong KTĐG, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục các trường THPT trên địa bàn huyện Trần Văn Thời, tỉnh Cà Mau, chúng tôi xin đề xuất một số biện pháp sau:

3.1. Đối với hiệu trưởng

- Xây dựng kế hoạch và quản lý tốt hoạt động KTĐG kết quả học tập của học sinh; đảm bảo được chuẩn kiến thức, kỹ năng trong biên soạn đề kiểm tra các môn học, không vì chạy theo thành tích mà “hạ chuẩn” để nâng cao chất lượng ảo. Tăng cường chỉ đạo đổi mới KTĐG kết quả học tập của học sinh, làm cho đội ngũ giáo viên tại các trường nhận thức rõ sự cần thiết phải đổi mới KTĐG để đáp ứng yêu cầu giáo dục trong tình hình mới, góp phần nâng cao chất lượng dạy và học của nhà trường.

- Nâng cao chất lượng và hiệu quả các bài kiểm tra thường xuyên, định kỳ và học kỳ ở các trường nhằm đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục nói chung và đổi mới KTĐG nói riêng. Chỉ đạo các tổ chuyên môn và giáo viên ra đề kiểm tra phải có tính phân hóa trình độ học lực của học sinh để tiếp cận với kỳ thi THPT quốc gia. Tăng cường kiểm tra năng lực tư duy, vận dụng kiến thức vào thực tiễn, giảm tỷ lệ những câu hỏi chỉ yêu cầu học thuộc.

- Cần có biện pháp phù hợp cho việc tổ chức KTĐG cho học sinh các lớp cùng thời điểm KTĐG để đảm bảo sự nghiêm túc, công bằng.

3.2. Đối với tổ chuyên môn

- Tăng cường quản lý đổi mới hoạt động của tổ chuyên môn; quản lý khâu ra đề và quá trình tổ chức thực hiện KTĐG kết quả học tập của học

sinh. Bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ kiểm tra đánh giá cho giáo viên bằng hình thức sinh hoạt chuyên môn ở tổ.

- Tập huấn kỹ năng biên soạn câu hỏi, biên soạn đề kiểm tra cho giáo viên thông qua các buổi sinh hoạt chuyên môn ở tổ. Đổi mới nội dung và hình thức sinh hoạt tổ chuyên môn; Các buổi sinh hoạt tổ chuyên môn tăng cường thảo luận về nội dung, phương pháp dạy học và KTĐG.

3.3. Đối với giáo viên

- Cần nâng cao nhận thức của giáo viên về KTĐG kết quả học tập của học sinh, làm cho giáo viên nhận thức sâu sắc hơn tầm quan trọng của KTĐG kết quả học tập trong quá trình dạy học. Đồng thời, giáo viên phải nắm vững các thông tư, văn bản quy định về KTĐG kết quả học tập. Từ đó, giáo viên nhận thức rõ hơn vai trò của mình đối với quá trình KTĐG kết quả học tập của học sinh và sẽ tập trung đầu tư cho việc KTĐG để nâng cao chất lượng, hiệu quả trong quá trình dạy học.

- Nâng cao năng lực của giáo viên về công tác KTĐG. Cụ thể là năng lực biên soạn câu hỏi, biên soạn một đề kiểm tra thường xuyên, định kỳ và kiểm tra học kỳ; kỹ năng tổ chức thực hiện một bài kiểm tra trên lớp đảm bảo tính nghiêm túc, khách quan đúng theo quy định.

- Chú trọng việc KTĐG quá trình kết hợp với KTĐG tổng kết. Giáo viên biết sử dụng kết quả KTĐG để điều chỉnh quá trình dạy học, thúc đẩy tính tích cực, chủ động học tập của học sinh.

3.4. Đối với các trường THPT trên địa bàn huyện

Cần phối hợp tổ chức hội thảo, trao đổi kinh nghiệm về KTĐG giữa các đơn vị. Từ đó hạn chế độ lệch trong yêu cầu về chuẩn kiến thức, kỹ năng trong đề kiểm tra giữa các đơn vị trong cùng một địa bàn.

3.5. Đối với Sở GD&ĐT Cà Mau

Hàng năm, cần tăng cường chỉ đạo công tác thẩm định đề kiểm tra của các trường trong tỉnh, đối chiếu với yêu cầu chuẩn kiến thức, kỹ năng của môn học. Trên cơ sở đó, có những chỉ đạo cụ thể về việc tổ chức KTĐG theo định hướng phát triển năng lực người học.

4. Kết luận

Kết quả học tập của học sinh là mục tiêu quan trọng của quá trình dạy học. KTĐG có vai trò rất

quan trọng trong công tác giáo dục, đó là: xác nhận kết quả học tập của người học; giúp giáo viên điều chỉnh hoạt động dạy; thúc đẩy tính tích cực của người học; giúp người học điều chỉnh hoạt động học; và giúp nhà trường đánh giá chất lượng giáo dục và điều chỉnh công tác quản lý KTĐG của mình. Làm tốt công tác KTĐG kết quả học tập sẽ tác động đến các yếu tố khác của quá trình giáo dục từ mục tiêu, chương trình, nội dung, phương pháp, phương tiện, hình thức tổ chức dạy học.

Trong thời gian qua, các trường THPT trên địa bàn huyện Trần Văn Thời, tỉnh Cà Mau đã thực hiện khá tốt hoạt động KTĐG. Tuy nhiên, vẫn còn những tồn tại, hạn chế cần được khắc phục. Chúng tôi nêu một số đề xuất về công tác KTĐG trong thời gian tới đối với giáo viên bộ môn, các cấp quản lý nhà trường. Hy vọng với việc thực hiện đồng bộ các biện pháp nêu trên sẽ góp phần nâng cao kết quả học tập của học sinh tại các trường THPT trên địa bàn huyện Trần Văn Thời./.

Tài liệu tham khảo

- [1]. Hồ Sỹ Anh (2013), “Tìm hiểu về KTĐG học sinh và đổi mới KTĐG học sinh theo hướng tiếp cận năng lực”, *Tạp chí Khoa học Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh*, Số 50 (84), 9/2013, tr. 131-143.
- [2]. Nguyễn Công Khanh (chủ biên) (2014), *KTĐG trong giáo dục*, NXB Đại học Sư phạm.
- [3]. Trần Thị Tuyết Oanh (2008), *Đánh giá và đo lường kết quả học tập*, NXB Đại học Sư phạm.
- [4]. Phạm Đỗ Nhật Tiến (2015), “Đổi mới đánh giá trong đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục Việt Nam”, *Tạp chí Khoa học Giáo dục*, số 122, tháng 11/2015.

TESTING AND ASSESSING LEARNER RESULTS AT HIGH SCHOOLS IN TRAN VAN THOI DISTRICT: REALITY AND SOLUTIONS

Summary

Testing and assessing learner results is a crucial task in the teaching and learning process. Although many solutions to improving the task over the past years have brought about positive results, there are still shortcomings and inadequacies. This article aims to analyze the role of testing and assessing learner results in the concerned process to point out those shortcomings and to propose some measures for better management of the task at high schools in Tran Van Thoi district.

Keywords: testing, assessing, high school, Tran Van Thoi district.

Ngày nhận bài: 20/6/2015; Ngày nhận lại: 20/7/2015; Ngày duyệt đăng: 4/8/2015.